

img1

LIETUVOS AUKŠČIAUSIASIS TEISMAS

NUTARTIS LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

2022 m. balandžio 20 d.
Vilnius

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, susidedanti iš teisėjų Danguolės Bublienės, Algirdo Taminsko ir Dalios Vasarienės (kolegijos pirmininkė ir pranešėja),

teismo posėdyje kasacine rašytinio proceso tvarka išnagrinėjo civilinę bylą pagal **suinteresuoto asmens antstolio J. P.** kasacinį skundą dėl Klaipėdos apygardos teismo 2021 m. rugsėjo 2 d. nutarties peržiūrėjimo civilinėje byloje pagal pareiškėjos V. P. skundą dėl antstolio veiksmų, suinteresuotas asmuo antstolis J. P.

Teisėjų kolegija

nustatė:

I. Ginčo esmė

1. Kasacinėje byloje sprendžiama dėl proceso teisės normų, reglamentuojančių antstolio veiksmus, vykdančių išieškojimą iš kredito įstaigoje esančių skolininko lėšų, bei įrodinėjimą ir įrodymų vertinimą, aiškinimo ir taikymo.
2. Suinteresuotas asmuo antstolis J. P., vykdydamas skolos išieškojimą iš pareiškėjos (skolininkės) V. P., nurodė bankui priverstinai nurašyti lėšas, patenkančias į jos sąskaitą, ir jas pervesti į antstolio depozitinę sąskaitą. 2021 m. vasario 26 d. bankas pervedė į antstolio depozitinę sąskaitą 3063,88 Eur. 2021 m. vasario 28 d. pareiškėja registruota pašto siunta išsiuntė antstoliui prašymą grąžinti neteisėtai nurašytas lėšas, nes jos skirtos nepilnamečiams vaikams išlaikyti ir iš jų negalima išieškoti (pašto siunta pareiškėjai buvo grąžinta 2021 m. balandžio 17 d. su žyma, kad buvo neatsiunta pašte per siuntos saugojimo terminą). Antstolis 2021 m. kovo 26 d. priėmė patvarkymą, kuriuo 3063,88 Eur sumą paskirstė išieškotojams. Pareiškėja pateikė antstoliui skundą, reikalaudama grąžinti 3063,88 Eur sumą. Antstolis skundo netenkino, motyvuodamas tuo, kad pareiškėja neteko teisės reikalauti grąžinti lėšas, nes ji per Sprendimų vykdymo instrukcijoje nustatytą 14 dienų terminą nuo lėšų nurašymo dienos nepateikė įrodymų, patvirtinančių jų kilmę.
3. Pareiškėja kreipėsi į teismą, prašydama pripažinti neteisėtu 3063,88 Eur nurašymą ir įpareigoti antstolį grąžinti šią sumą į jos banko sąskaitą.
4. Pareiškėja nurodė, kad ji, nepažeisdama Sprendimų vykdymo instrukcijoje nustatyto 14 dienų termino nuo lėšų nurašymo dienos, 2021 m. vasario 28 d. registruota pašto siunta išsiuntė antstoliui prašymą grąžinti 3063,88 Eur sumą, prie jo pridėjo banko sąskaitos išrašus, patvirtinančius lėšų kilmę, t. y. kad jos skirtos vaikams išlaikyti. Ji du kartus (2021 m. kovo 18 d. ir 2021 m. balandžio 12 d.) skambino į antstolio kontorą ir antstolio padėjėjas ją patikino, kad lėšos bus grąžintos, tačiau lėšos nebuvo grąžintos. 2021 m. balandžio 17 d. jai buvo grąžinta antstoliui siunta pašto siuntą su prašymu grąžinti lėšas, nepavykus jos įteikti antstoliui. Pašto darbuotojai 2021 m. kovo 5 d. bandė siuntą įteikti antstolio kontoroje, tačiau jos niekas nepriėmė, o per siuntai atsiunti pašte nustatytą terminą (nuo 2021 m. kovo 5 d. iki 2021 m. balandžio 7 d.) jos niekas neatsiėmė. Pareiškėjos teigimu, antstolis, neatsiimdamas siuntos su prašymu grąžinti lėšas, elgėsi aplaidžiai, užkirto jai kelią laiku pateikti lėšų kilmę patvirtinančius dokumentus.
5. Antstolis teigia, kad pareiškėjos siuntos su prašymu grąžinti nurašytas lėšas jis negavo, nes ant voko buvo nurodytas netikslus adresas (nurodyta: Klaipėda, J. Janonio g. 17, tačiau nenurodytas gavėjas), o šiuo adresu yra ne tik antstolio kontoros patalpos, bet ir kitų juridinių asmenų patalpos, taip pat gyvenamieji butai; pareiškėja telefonu bendravo su antstolio kontoros darbuotojais, jai buvo paaiškinta, kad ji turi pateikti dokumentus, patvirtinančius lėšų kilmę, tačiau ji tokių nepateikė; pareiškėja anksčiau ne kartą kreipėsi į antstolį dėl nurašytų lėšų grąžinimo, pateikdavo lėšų kilmę patvirtinančius įrodymus ir jos prašymai buvo patenkinti. Šiuo atveju ji nesidomėjo vykdomosios bylos eiga, todėl dėl savo aplaidumo nepasinaudojo teise prašyti grąžinti lėšas; antstolis tik po 28 dienų nuo lėšų nurašymo dienos, negavęs iš pareiškėjos įrodymų, pagrindžiančių jų kilmę, jas paskirstė išieškotojams.

II. Pirmosios ir apeliacinės instancijos teismų nutarčių esmė

6. Klaipėdos apylinkės teismas 2021 m. gegužės 27 d. nutartimi pareiškėjos skundą dėl antstolio veiksmų atmetė.
7. Teismas nustatė, kad antstolio J. P. žinioje yra dvi vykdomosios bylos – byla Nr. 0172/09/00232 ir byla Nr. 0172/16/01221 – dėl skolos ir palūkanų išieškojimo iš pareiškėjos V. P. išieškotojams V. D. ir UAB „Noble Group“. Antstolis 2021 m. vasario 5 d. nurodymu Nr. S-21-172-3839 nurodė bankui priverstinai nurašyti lėšas, patenkančias į pareiškėjos sąskaitą, ir jas pervesti į antstolio depozitinę sąskaitą. 2021 m. vasario 26 d. bankas iš pareiškėjos sąskaitos į antstolio depozitinę sąskaitą pervedė 3063,88 Eur. Antstolis 2021 m. kovo 26 d. išieškotų lėšų paskirstymo patvarkymu Nr. S-21-172-11053 paskirstė šią sumą išieškotojams. Vykdomosiose bylose nėra duomenų apie tai, kad antstolio kontoroje būtų gautas ir užregistruotas pareiškėjos 2021 m. vasario 26 d. prašymas. Pareiškėja teismui pateikė 2021 m. vasario 26 d. antstoliui adresuotą prašymą, kuriuo ji prašė grąžinti 3063,88 Eur sumą į jos banko sąskaitą. Iš pareiškėjos banko sąskaitos išrašo matyti, kad jai yra pervedamas išlaikymas, skirtas nepilnamečiams vaikams. Iš prie skundo pridėtos laiško (voko), kuriuo buvo siustas jos 2021 m. vasario 26 d. prašymas antstoliui dėl lėšų grąžinimo, kopijos matyti, kad ant voko nurodytas adresatas „antstoliui J. P., J. Janonio g. 17, Klaipėda“ ir pašto žymoje pažymėta, kad adresatas siuntos neatsiėmė pašte per siuntos saugojimo terminą. Vykdomojoje byloje esantis AB Lietuvos pašto elektroninis pranešimas, adresuotas antstolio J. P. kontorai, patvirtina, kad siunta Nr. RE193993865LT (kuria pareiškėja siuntė prašymą antstoliui dėl lėšų grąžinimo) grąžinta siuntėjui, nes ant korespondencijos buvo nurodytas tik adresas, tačiau nenurodytas gavėjas. Byloje esanti

pareiškėjos telefoninių skambučių išsklotinė patvirtina, kad skunde nurodytais laikotarpiais ji susisiekė su antstolio kontoros darbuotojais, šią aplinkybę patvirtino ir antstolis savo patvarkyme dėl atsakymo tenkinti jos skundą.

8. Teismas nurodė, kad pagal Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2005 m. spalio 27 d. įsakymu Nr. 1R-352 patvirtintos Sprendimų vykdymo instrukcijos 100 punktą, jeigu išieškojimas buvo nukreiptas į kredito įstaigoje atidarytoje skolininko sąskaitoje esančias lėšas, skolininkas turi teisę per 14 dienų nuo lėšų priverstinio nurašymo iš sąskaitos dienos pateikti antstoliui dokumentus, įrodančius, kad nurašytos lėšos, į kurias negali būti nukreiptas išieškojimas, arba lėšos, iš kurių turi būti daromos išskaitos Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso (toliau – ir **CPK**) nustatyta tvarka; tokios lėšos ne vėliau kaip per 5 darbo dienas grąžinamos skolininkui. Sprendimų vykdymo instrukcijos 101 punkte nustatyta, kad jeigu skolininkas tokių dokumentų per nustatytą terminą nepateikia, antstolis areštuotas lėšas išmoka išieškotojams Instrukcijos 96–97 punktuose nustatyta tvarka.
9. Teismas pažymėjo, kad, areštuojant lėšas, esančias skolininko banko sąskaitose, antstoliui nėra žinoma nei apie jų kilmę, taip pat koks fizinis ar juridinis asmuo jas perveda į skolininko banko sąskaitą, todėl pareiga informuoti antstolį bei įrodyti lėšų kilmę tenka skolininkui.
10. Teismas nurodė, kad skolininkas privalo aktyviai domėtis vykdomosios bylos eiga, bendradarbiauti su šalinis ir vykdomo veiksmus atliekančiu antstoliu (**CPK 644 straipsnio** 4 punktas), todėl pareiškėja, 2021 m. vasario 26 d. išsiuntusi antstoliui prašymą dėl lėšų grąžinimo, turėjo pareigą aktyviai domėtis šio prašymo įteikimo procesu, t. y. laiško įteikimu, taip pat, AB Lietuvos paštu neįteikus laiško antstoliui, ji turėjo galimybę prašymą su priedais pateikti antstolio kontoros elektroninio pašto adresu, tačiau duomenų apie alternatyvius prašymo įteikimo būdus ji nepateikė.
11. Teismas atkreipė dėmesį į tai, kad antstolio kontoroje ne vieną kartą buvo gauti pareiškėjos prašymai dėl lėšų grąžinimo (pvz., 2021 m. sausio 21 d. ir 2021 m. sausio 27 d. prašymai, prie kurių ji pridėdavo banko sąskaitos išrašus, patvirtinančius lėšų kilmę). Teismo vertinimu, pareiškėja, net du kartus telefonu susisiekusi su antstolio kontoros darbuotojais, aiškiai suprato ir iš jau turimos patirties puikiai žinojo, kad, prašant grąžinti lėšas, tokią prašymą reikia pagrįsti, t. y. pateikti lėšų kilmę patvirtinančius dokumentus, tačiau byloje nėra duomenų, kad ji būtų pateikusi antstoliui dokumentus, patvirtinančius prašomą grąžinti lėšų kilmę.
12. Teismas padarė išvadą, kad pareiškėja dėl savo nerūpestingumo ir nebendradarbiavimo su antstoliu praleido Sprendimų vykdymo instrukcijos 100 punkte nustatytą 14 dienų terminą, skaičiuojamą nuo priverstinio lėšų nurašymo, per kurį ji turėjo teisę pateikti antstoliui dokumentus, įrodančius, kad nurašytos lėšos, į kurias negali būti nukreiptas išieškojimas, arba lėšos, iš kurių turi būti daromos išskaitos **CPK** nustatyta tvarka.
13. Klaipėdos apygardos teismas, išnagrinėjęs pareiškėjos atskirąjį skundą, 2021 m. rugsėjo 2 d. nutartimi panaikino pirmosios instancijos teismo nutartį ir klausimą išsprendė iš esmės: įpareigojo antstolį grąžinti iš pareiškėjos sąskaitos nurašytas ir į antstolio depozitinę sąskaitą perves tas lėšas – 3063,88 Eur.
14. Apeliacinės instancijos teismas nustatė, kad registruota pašto siunta Nr. RE193993865LT su pareiškėjos prašymu dėl lėšų grąžinimo išsiųsta po dviejų dienų nuo lėšų nurašymo (2021 m. vasario 28 d.), t. y. nepraleidus Sprendimų vykdymo instrukcijos 100 punkte nustatyto 14 dienų termino. Ant voko nurodytas tikslus adresas ir adresatas: „antstoliui J. P., J. Janonio g. 17, Klaipėda“. Siunta pristatymui perduota 2021 m. kovo 5 d., tačiau jos pristatyti nepavyko, todėl nuo 2021 m. kovo 5 d. iki 2021 m. balandžio 7 d. ji palikta saugoti pašte, paliekant pranešimą atvykti į paštą jos atsiimti. Per šį terminą antstolis siuntos neatsiėmė, todėl 2021 m. balandžio 17 d. ji buvo grąžinta siuntėjai; voke padaryta žyma apie siuntos grąžinimo priežastį: „neatsiėmė pašte per siuntos saugojimo terminą“, žymoje nėra jokių duomenų apie netikslų adresą (adresatą).
15. Apeliacinės instancijos teismas padarė išvadą, kad pareiškėja nepažeidė pareigos domėtis vykdomosios bylos eiga ir šią aplinkybę patvirtina tai, kad ji net kelis kartus skambino į antstolio kontorą (2021 m. kovo 18 d., 2021 m. balandžio 12 d.) dėl nepagrįstai nurašytų lėšų grąžinimo. Apeliacinės instancijos teismas pažymėjo, kad antstoliui taikytinas profesinio rūpestingumo standartas, todėl jis turi būti aktyvus vykdomo procese, turi reaguoti į vykdomo kliūtis ir dėti visas reikiamas pastangas jas pašalinti. Apeliacinės instancijos teismas konstatavo, kad šiuo atveju antstolis, turėdamas duomenų, jog į pareiškėjos banko sąskaitą yra pervedamos lėšos, skirtos nepilnamečiams vaikams išlaikyti, tuo labiau kad tokią informaciją pareiškėja buvo nurodžiusi 2021 m. kovo 18 d. telefonu antstolio padėjėjui, privalėjo būti aktyvus, atsizvelgti į pareiškėjos telefonu nurodytas aplinkybes, į vykdomojoje byloje esančius duomenis, įsitikinti, ar į antstolio depozitinę sąskaitą perves tos lėšos yra nurašytos pagrįstai, taip pat patikrinti, ar jis yra gavęs visą jam adresuotą pašto siuntą.

III. Kasacinio skundo teisiniai argumentai

16. Kasaciniu skundu suinteresuotas asmuo antstolis J. P. prašo panaikinti apeliacinės instancijos teismo nutartį ir palikti galioti pirmosios instancijos teismo nutartį. Kasacinis skundas grindžiamas šiais argumentais:
 - 16.1. Apeliacinės instancijos teismas pažeidė įrodinėjimo ir įrodymų vertinimo taisykles, nes neobjektyviai ir šališkai vertino bylos aplinkybes ir įrodymus, pažeidė pareigą būti aktyviam ypatingosios teisenos byloje ir intis visų būtinų priemonių tam, kad būtų visapusiškai išaiškintos visos bylos aplinkybės (**CPK 179 straipsnio** 2 dalis, 185 straipsnis, 443 straipsnio 8 dalis), nukrupo nuo kasacinio teismo praktikos tokio pobūdžio byloje. Apeliacinės instancijos teismas panaikino pirmosios instancijos teismo nutartį praktiškai vieninteliu argumentu, t. y. kad antstolis privalėjo žinoti apie jam galimai pareiškėjos 2021 m. vasario 28 d. siustą registruotą pašto siuntą Nr. RE193993865LT su jos prašymu grąžinti nurašytas lėšas, taip pat tikrinti, ar yra gavęs visą jam adresuotą pašto siuntą.
 - 16.2. Apeliacinės instancijos teismas ignoravo tiesioginius įrodymus, patvirtinančius, kad antstolis negalėjo gauti ir negavo registruotos pašto siuntos Nr. RE193993865LT su pareiškėjos prašymu grąžinti nurašytas lėšas: AB Lietuvos pašto 2021 m. kovo 5 d. siuntų pristatymo lakštą įmonei ir AB Lietuvos pašto Klaipėdos miesto 18-ojo pašto vadovės I. P. pranešimą apie tai, kad siunta buvo grąžinta siuntėjai, nes ant korespondencijos buvo užrašytas tik adresas (J. Janonio g. 17, Klaipėda) ir nenurodytas gavėjas. Apeliacinės instancijos teismas neįvertino šių įrodymų, nepasisakė dėl jų įrodomosios galios, nevertino jų su kitais byloje esančiais įrodymais, nenurodė, kodėl šiuos įrodymus atmėta ar laiko nepatikimais.
 - 16.3. Apeliacinės instancijos teismas nepagrįstai suteikė prioritetą pareiškėjos pateiktiems netiesioginiams įrodymams, t. y. iš tinklalapio adresu <https://www.post.lt/siuntu-sekimas> atspausdintam informaciniam tekstui apie siuntą Nr. RE193993865LT, taip pat voko kopijai, kurioje, apeliacinės instancijos teismo teigimu, yra nurodytas tikslus adresas ir adresatas: „antstoliui J. P., J. Janonio g. 17, Klaipėda“. Tačiau adresas ir adresatas yra užbraukti, o apeliacinės instancijos teismas nepareigojo pareiškėjos pateikti voko originalo tam, kad būtų galima nustatyti, ar adresas ir adresatas įrašyti tuo pačiu laiku ir tuo pačiu rašikliu, taip pat nesiaiškino, kodėl ir kas užbraukė adresą įrašą, nevertino, ar šis įrodymas yra leistinas, patikimas, ar nėra suklastojimo požymių.
 - 16.4. Apeliacinės instancijos teismas nepagrįstai nevertino byloje esančio pareiškėjos banko sąskaitos 2021 m. vasario 1 d. – 2021 m. vasario 28 d. išrašo duomenų. Iš išrašo matyti, kad 2021 m. vasario 1–26 dienomis pareiškėja gavo šias lėšas: 2021 m. vasario 2 d. A. P. pervedė vaikams išlaikyti 175 Eur, 2021 m. vasario 8 d. Federalinė darbo agentūra Siaurinės Bavarijos šeimos kasa pervedė 438 Eur išmokas vaikams, 2021 m. vasario 22 d. Užimtumo tarnyba prie Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos pervedė 211,86 Eur, 2021 m. vasario 25 d. antstolė V. D. pervedė 3107,13 Eur, kurių kilmės iš išrašo duomenų nėra galimybės nustatyti

ir, antstolio nuomone, pareiškėjai nebuvo suteikta teisė laisvai šiomis lėšomis disponuoti. Antstolis 2021 m. vasario 5 d. nurodymu buvo suteikęs pareiškėjai teisę laisvai disponuoti 780 Eur suma per mėnesį, šią ji panaudojo dar iki antstolė V. D. pervedė jai 3107,13 Eur (760 Eur paėmė grynaisiais, 17,25 Eur sumokėjo už pirkinius, 2,83 Eur sudarė banko mokesčiai ir 1,02 Eur PLAISpalaikymo mokesčiai). Antstolės V. D. pervedta 3107,13 Eur suma priskirtina prie lėšų, iš kurių išieškoma bendra tvarka, t. y. skolai dengti gali būti nurašoma visa suma, nes tai nėra periodiškai gaunamas darbo užmokestis ar kitos įstatyme jam prilygintos pajamos, iš kurių skolos dengiamos kas mėnesį atliekant [CPK 736 straipsnio](#) nustatyto dydžio išskaitas, be to, šios lėšos taip pat nepatenka ir į [CPK 739 straipsnio](#) nustatytą baigtinį sąrašą piniginių sumų, iš kurių išieškoti apskritai negalima. Šias aplinkybes apeliacinės instancijos teismas ignoravo ir jų nevertino.

- 16.5. Kiekvieną kartą, kai pareiškėja paskambindavo į antstolio kontorą, jai būdavo išaiškinta, kad, norėdama susigrąžinti nurašytas lėšas, ji turi pateikti dokumentus, patvirtinančius jų kilmę, tačiau ji tokių dokumentų nepateikė, iki 2021 m. balandžio 19 d. padavė antstoliui skundą. Apeliacinės instancijos teismas nepagrįstai prioritetiškai vertino pareiškėjos telefoninius skambučius į antstolio kontorą dėl nurašytų lėšų grąžinimo ir visiškai ignoravo bei nevertino antstolio pastangų sudaryti jai sąlygas pateikti lėšų kilmę patvirtinančius įrodymus – iš pareiškėjos sąskaitos 2021 m. vasario 26 d. nurašytas lėšas antstolis paskirstė išieškotojams tik 2021 m. kovo 26 d., t. y. laukė ne 14 dienų, kaip tai nustatyta Sprendimų vykdymo instrukcijos 100 punkte, o 28 dienas nuo lėšų priverstinio nurašymo dienos.
- 16.6. Apeliacinės instancijos teismas, įpareigodamas antstolį grąžinti pareiškėjai 3063,88 Eur, ignoravo kasacinio teismo išaiškinimus, kad išieškotos iš skolininko lėšos nuo jų perdavimo išieškotojui tampa išieškotojo nuosavybe (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2010 m. gegužės 18 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-220/2010](#)); kad išieškotojui pagal vykdomąjį dokumentą pervedtų lėšų grąžinimas yra neįmanomas nenuginčijus išieškojimo pagrindą sudarančio vykdomojo dokumento (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2009 m. birželio 15 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-225/2009](#)); esant galiojančiam vykdomajam dokumentui, ypatingosios teisenos tvarka negali būti sprendžiamas klausimas dėl lėšų grąžinimo iš išieškotojo valdymo (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2021 m. sausio 13 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-175-313/2021](#)). Šiuo atveju iš pareiškėjos banko sąskaitos nurašytos lėšos yra paskirstytos išieškotojams teismo išduotų vykdomųjų dokumentų pagrindu (išieškotojai UAB „Noble Group“ 2021 m. kovo 26 d. banko pavedimu Nr. 1556 pervedta 7,70 Eur, išieškotojui V. D. 2021 m. kovo 26 d. banko pavedimu Nr. 1555 pervedta 1060,23 Eur, vykdomo išlaidoms padengti skirta 2003,58 Eur). Išieškotojams pervedtos lėšos yra jų nuosavybė ir antstolis neturi galimybės jomis disponuoti.
17. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus atrankos kolegija 2021 m. spalio 20 d. nutartimi Nr. DOK-5435 atsisakė priimti pareiškėjos V. P. pateiktą atsiliepimą į kasacinį skundą, nes jis neatitiko [CPK 347 straipsnio](#) 3 ir 4 dalių reikalavimų (nesurašytas advokato).

Teisėjų kolegija

konstatuoja:

IV. Kasacinio teismo argumentai ir išaiškinimai

Dėl įrodymų vertinimo, sprendžiant dėl skundžiamų antstolio veiksmų (ne)teisėtumo, vykdančių išieškojimą iš skolininkės lėšų, esančių kredito įstaigoje

18. Sprendimų vykdymo instrukcijos 14 punkte nustatyta, kad išieškojimą iš piniginių lėšų, esančių kredito, mokėjimo ir (ar) elektroninių pinigų įstaigoje (toliau – kredito įstaiga) atidarytoje skolininko sąskaitoje, antstolis vykdo Piniginių lėšų apribojimų informacinei sistemai pateikdamas nurodymą priverstinai nurašyti pinigines lėšas. Prieš pateikdamas šį nurodymą priverstinai nurašyti pinigines lėšas antstolis elektroniniu būdu Socialinės paramos šeimai informacinėje sistemoje privalo patikrinti, ar asmeniui nėra skiriamos išmokos, į kurias negali būti nukreipiamas išieškojimas. Nustatęs, kad tokios išmokos yra skiriamos, ir (ar) turėdamas kitų duomenų, kad kredito įstaigoje atidarytoje skolininko sąskaitoje yra arba į sąskaitą bus pervedamos lėšos, į kurias negalima nukreipti išieškojimo, antstolis nurodyme priverstinai nurašyti pinigines lėšas nurodo piniginių lėšų sumą, kuria asmuo gali disponuoti per vieną kalendorinį mėnesį, lygią išmokų ir (ar) kitų lėšų, į kurias negalima nukreipti išieškojimo, sumai.
19. Sprendimų vykdymo instrukcijos 100 punkte nustatyta, kad jeigu išieškojimas buvo nukreiptas į kredito įstaigoje atidarytoje skolininko sąskaitoje esančias lėšas, skolininkas turi teisę per 14 dienų nuo lėšų priverstinio nurašymo iš sąskaitos dienos pateikti antstoliui dokumentus, įrodančius, kad nurašytos lėšos, į kurias negali būti nukreiptas išieškojimas, arba lėšos, iš kurių turi būti daromos išskaitos [CPK](#) nustatyta tvarka. Tokios lėšos ne vėliau kaip per 5 darbo dienas grąžinamos skolininkui.
20. Sprendimų vykdymo instrukcijos 101 punkte nustatyta, kad jeigu skolininkas Instrukcijos 100 punkte nurodytų dokumentų per nustatytą terminą nepateikia, antstolis areštuotas lėšas išmoka išieškotojams Instrukcijos 96–97 punktuose nustatyta tvarka. Vykdomosiose bylose išieškotojams tenkančios lėšos, viršijančios 100 Eur, išieškotojams pervedamos ne vėliau kaip per 30 dienų nuo išieškotų lėšų įmokėjimo į antstolio depozitinę sąskaitą dienos (Sprendimų vykdymo instrukcijos 96 punktas).
21. Byloje kilo ginčas dėl šių antstolio veiksmų (ne)teisėtumo: antstolio nurodymu iš skolininkės (pareiškėjos V. P.) banko sąskaitos nurašytų ir į antstolio depozitinę sąskaitą pervedtų lėšų, iš kurių negalima išieškoti, nes jos skirtos nepilnamečiams vaikams išlaikyti, ir, antstoliui negavus iš skolininkės per Sprendimų vykdymo instrukcijoje nustatytą terminą prašymo dėl nurašytų lėšų grąžinimo, jų paskirstymo išieškotojams antstolio patvarkymu.
22. Pirmosios instancijos teismas, sprenddamas klausimą dėl skundžiamų antstolių veiksmų (ne)teisėtumo, konstatavo, jog pareiškėja, siekdama, kad antstolis grąžintų nepagrįstai nurašytas vaikų išlaikymui skirtas lėšas, turėjo pareigą aktyviai domėtis jos antstoliui išsiųstos registruotos pašto siuntos įteikimo antstoliui procesu, o pašto darbuotojams neįteikus siuntos antstoliui, turėjo galimybę tokį prašymą pateikti antstolio kontoros elektroninio pašto adresu, tačiau pareiškėja nepateikė duomenų apie alternatyvius prašymo įteikimo antstoliui būdus. Teismas atmetė pareiškėjos skundą dėl antstolio veiksmų, konstatavęs, kad ji dėl savo nerūpestingumo ir nebendradarbiavimo su antstoliu praleido Sprendimų vykdymo instrukcijoje nustatytą terminą, per kurį turėjo teisę pateikti antstoliui įrodymus, jog į nurašytas lėšas negali būti nukreiptas išieškojimas.
23. Apeliacinės instancijos teismas vertino, kad antstolis privalėjo būti aktyvus ir įsitikinti, ar į jo depozitinę sąskaitą pervedtos lėšos yra nurašytos pagrįstai, taip pat patikrinti, ar yra gavęs visą jam adresuotą pašto korespondenciją. Teismas patenkino pareiškėjos skundą ir įpareigojo antstolį grąžinti jai nurašytas lėšas.
24. Kasaciniame skunde antstolis nurodė, kad apeliacinės instancijos teismas pažeidė įrodinėjimo ir įrodymų vertinimo taisykles ir nukrypo nuo kasacinio teismo praktikos. Apeliacinės instancijos teismas nevertino esminių ir tiesioginių rašytinių įrodymų – AB Lietuvos pašto siuntų pristatymo ląstų imonių ir AB Lietuvos pašto Klaipėdos 18-ojo pašto vadovės I. P. pranešimo, kurie vienareikšmiškai patvirtina, kad antstolis negalėjo gauti ir negavo pareiškėjos išsiųstos siuntos su prašymu grąžinti nurašytas lėšas, nes ant korespondencijos buvo užrašytas tik adresas ir nenurodytas gavėjas. Apeliacinės instancijos teismas nepagrįstai suteikė prioritetą pareiškėjos pateiktiems netiesioginiams rašytiniams

įrodymams – iš tinklalapio atspausdintam tekstui apie detalą siuntos keliu informaciją ir siuntos voko kopiją.

25. Teisėjų kolegija pažymi, kad antstolis, būdamas valstybės įgaliotas asmuo, kuriam suteiktos vykdomųjų dokumentų vykdymo ir kitos įstatymų nustatytos funkcijos, jas atlikdamas, privalo vadovautis antstolių veiklos teisėtumo, kooperacijos ir demokratiškumo, taip pat civilinio proceso principais, sąžiningai atlikti profesines pareigas. Vykdydamas vykdomuosius dokumentus, antstolis privalo imtis visų teisėtų priemonių tinkamai apginti išieškotojo interesus, nepažeisdamas kitų vykdomo proceso dalyvių teisių bei teisėtų interesų (Lietuvos Respublikos antstolių įstatymo 2 straipsnio 1 dalis, 3 straipsnio 1 dalis). Antstolis už savo paties ir savo darbuotojų padarytą žalą atsako įstatymų nustatyta tvarka (Antstolių įstatymo 16 straipsnio 1 dalis).
26. Kasacinio teismo praktikoje išaiškinta, kad tinkamas ir rūpestingas vykdymo proceso organizavimas laikytinas antstolio profesine pareiga, kurios jis, jei įstatymas nenustato kitaip, negali perduoti kitiems asmenims. Antstoliui taikytinas profesinio rūpestingumo standartas, be kita ko, suponuoją, kad rūpestingas antstolis turi būti aktyvus vykdymo procese, reaguoti į vykdomo kliuvinius ir dėti visas reikiamas protingas pastangas tam, kad jie būtų pašalinti (žr., pvz., Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2021 m. kovo 17 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-28-378/2021](#) 27 punktą ir jame nurodytą kasacinio teismo praktiką). Kasacinio teismo praktikoje, taikant ir aiškinant vykdymo procesą reglamentuojančias teisės normas, laikomasi nuostatos, kad antstolio pareiga siekti kuo greitesnio ir realaus įvykdymo pagal pateiktus vykdomuosius dokumentus turi būti atliekama, atsižvelgiant į tai, jog nebūtų pažeidžiami įstatymo reikalavimai ir vykdomo proceso dalyvių teisės ir teisėti interesai (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2017 m. kovo 1 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-104-684/2017](#) ir jos 12 punkte nurodyta kasacinio teismo praktika). Įstatyme įtvirtintas aktyvus antstolio vaidmuo vykdomo procese ir jo pareiga siekiant vykdomo tikslo atsižvelgti į visų vykdomo procese dalyvaujančių asmenų interesus bei padėti šiems asmenims įgyvendinti įstatyme suteiktas teises. Antstolio veiklos principai svarbūs aiškinant ir taikant vykdomo procesą reglamentuojančias teisės normas, be to, jie yra antstolio veiksmų teisėtumo matas ir tais atvejais, kai įstatyme tiesiogiai neįtvirtinta taisyklė, kaip susiklosčiusioje situacijoje antstolis privalo veikti (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2020 m. kovo 18 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-85-403/2020](#), 20 punktas).
27. Kasacinio teismo praktikoje pažymėta, kad bylų pagal skundus dėl antstolių veiksmų nagrinėjimo procesiniai ypatumai nustatyti [CPK](#) 443 straipsnyje. Tiek civilinio proceso teisės doktrinoje, tiek teismų praktikoje pripažįstama, jog ypatingosios teisenos bylos yra nedispozityvios, t. y. jose teismas turi būti aktyvus ([CPK](#) 179 straipsnio 2 dalis), nes pagal [CPK 443 straipsnio](#) 8 dalį bylą nagrinėjantis teismas turi imtis visų būtinų priemonių, kad būtų visapusiškai išaiškintos visos bylos aplinkybės (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2021 m. sausio 13 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-175-313/2021, 25 punktas).
28. Teisėjų kolegija, atsižvelgdama į pirmiau nurodytą antstolio veiklos teisinį reglamentavimą ir kasacinio teismo išaiškinimus dėl jam taikytino profesinio rūpestingumo standarto, padaro išvadą, kad šioje byloje, sprendžiant klausimą dėl skundžiamų antstolio veiksmų (ne)teisėtumo, teismai turėjo nustatyti esminę reikšmę teisingam bylos išnagrinėjimui turinčią aplinkybę, t. y. ar antstolis žinojo ir (ar) turėjo žinoti apie pareiškėjos jam išsiųstą pašto siuntą su prašymu grąžinti lėšas, ar antstolis (jo kontoros darbuotojai), turėdamas (turėdami) pareigą užtikrinti antstoliui skirtos korespondencijos priėmimą (atsiėmimą), ją vykdė tinkamai.
29. Teismų nustatyta, kad pareiškėja pateikė pašto siuntos su jos prašymu grąžinti nurašytas lėšas voko *kopiją*, iš kurios matyti, kad ant voko užrašytas ir adresas, ir adresatas (gavėjas) – „Antstoliui J. P., J. Janonio g. 17, Klaipėda“; tačiau adresas ir adresatas užbraukti. Ji taip pat pateikė teismui iš interneto svetainės atspausdintą tekstą apie siuntos sekimą, jame nurodyta detali siuntos keliu informacija, tačiau nėra duomenų apie siuntos adresą ir jos gavėją. Teismų procesiniuose sprendimuose nurodyta, kad vykdomojoje byloje yra AB Lietuvos pašto Klaipėdos 18-ojo pašto vadovės I. P. raštas apie tai, jog pašto siunta buvo grąžinta siuntėjai, nes ant korespondencijos buvo parašytas tik adresas (Klaipėda, J. Janonio g. 17), tačiau nepažymėtas gavėjas. Kasaciniame skunde antstolis nurodė dar vieną rašytinį įrodymą, kurio nepagrįstai nevertino apeliacinės instancijos teismas ir kuris, jo teigimu, patvirtina aplinkybę, kad jis negalėjo gauti pašto siuntos, – AB Lietuvos pašto siuntų pristatymo lankštą įmonei.
30. Teisėjų kolegija konstatuoja, kad pirmosios instancijos teismas sprendime nepasisakė dėl pirmiau nurodytų rašytinių įrodymų vertinimo, o apeliacinės instancijos teismas iš esmės vertino tik pašto siuntos voko kopiją, kurioje nurodytas ir adresas, ir adresatas, bei iš interneto svetainės atspausdintą tekstą apie siuntos keliu, kuriame yra tik siuntos registracijos numeris, o duomenų apie adresą ir adresatą nėra, o nevertino AB Lietuvos pašto Klaipėdos 18-ojo pašto vadovės I. P. rašto, kuriame nurodyta, kad ant siuntos voko buvo nurodytas tik adresas ir nebuvo pažymėtas gavėjas. Taigi byloje yra du vienas kitam prieštaraujantys įrodymai dėl pašto siuntos adresato (gavėjo) – siuntos voko kopija ir pašto vadovės raštas, tačiau apeliacinės instancijos teismas šiuo klausimu nepasisakė dėl šių vienas kitam prieštaraujančių įrodymų.
31. Įrodinėjimo tikslas – teismo įsitikinimas, pagrįstas byloje esančių įrodymų tyrimu ir įvertinimu, kad tam tikros aplinkybės, susijusios su ginčo dalyku, egzistuoja arba neegzistuoja ([CPK](#) 176 straipsnio 1 dalis). Teismas įvertina byloje esančius įrodymus pagal vidinį savo įsitikinimą, pagrįstą visapusišku ir objektyviu aplinkybių, kurios buvo įrodinėjamos proceso metu, išnagrinėjimu, vadovaudamasis įstatymais. Jokie įrodymai teismui neturi iš anksto nustatytos galios, išskyrus šiame kodekse nurodytas išimtis ([CPK 187 straipsnio](#) 1 ir 2 dalys).
32. Kasacinio teismo praktikoje taip pat išaiškinta, kad faktą galima pripažinti įrodytu, jeigu byloje esančių įrodymų, kuriuos visapusiškai įvertino teismas, pagrindu susiformuoja teismo įsitikinimas, kad faktas buvo; reikia įvertinti kiekvieną įrodymą ir įrodymų visetą; išvados dėl įrodinėjimo dalyko įrodinėjimo turi būti logiškai pagrįstos byloje surinktais duomenimis; teismas gali konstatuoti tam tikros aplinkybės buvimą ar nebuvimą, kai tokiais išvadai padaryti pakanka byloje esančių įrodymų; įrodymų pakankamumas byloje reiškia, kad jie tarpusavyje neprieštarauja vieni kitiems ir jų visuma leidžia padaryti pagrįstą išvadą apie įrodinėjamų faktinių aplinkybių buvimą (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2019 m. vasario 14 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. e3K-3-42-684/2019](#), 30 punktas). Įrodymų vertinimas turi būti grindžiamas įrodymų lygybės principu, laikantis nuostatos, kad visi įrodymai turi vienokią ar kitokią įrodomąją vertę ir kad nė vieno negalima nemotyvuotai atmesti ar laikyti svaresniu, išskyrus įstatyme nurodytas išimtis (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2016 m. lapkričio 25 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. e3K-3-478-415/2016](#), 18 punktas).
33. Teisėjų kolegija konstatuoja, kad apeliacinės instancijos teismas nepagrįstai nevertino, ar pareiškėjos pateikta pašto siuntos voko kopija yra leistinas ir patikimas įrodymas, kodėl byloje nebuvo pateiktas pašto siuntos voko originalas ir ar yra galimybė jį pateikti, turint tikslą palyginti jame ir jo kopijoje esančius adresą ir adresatą, taip pat nesiaiškino, kodėl voko kopijoje užbrauktas adresas ir adresatas. Taip pat teismas neišsiaiškino visų aplinkybių, susijusių su pašto siuntos įteikimo antstoliui procesu, t. y. ar siunta buvo pristatyta antstolio kontoros darbo valandomis, jeigu taip, tai kodėl antstolis ar jo kontoros darbuotojai jos nepriėmė; kokių būdu antstolis buvo informuotas apie siuntos neįteikimą antstolio kontoroje bei apie siuntos atsiėmimo pašte galimybę. Visos šios aplinkybės yra reikšmingos teisingam ginčo išnagrinėjimui teisme, be kita ko, dar ir dėl to, kad vienas iš asmens veiksmų (ne)teisėtumo vertinimo principų yra tas, kad iš nieko negali būti reikalaujama to, kas neįmanoma (lot. *impossibile nulla obligatio est*). Taigi, nustačius, jog antstolis nežinojo ir negalėjo žinoti apie pareiškėjos jam išsiųstą pašto siuntą su prašymu grąžinti nurašytas lėšas, galimai nebūtų teisinio pagrindo konstatuoti jo veiksmų neteisėtumą.
34. Atsižvelgdama į tai, kas pasakyta, teisėjų kolegija padaro išvadą, kad apeliacinės instancijos teismas, neįvertinęs rašytinių įrodymų visumos, nenustatė esminės aplinkybės – ar antstolis žinojo arba turėjo žinoti apie pareiškėjos jam išsiųstą pašto siuntą su prašymu grąžinti nurašytas lėšas, tuo teismas pažeidė įrodinėjimo ir įrodymų vertinimo taisykles bei dėl jų taikymo nukrypo nuo kasacinio teismo praktikos, nenustatė reikšmingų bylos aplinkybių ir nepašalino byloje esančių įrodymų prieštaravimo. Kasacinis teismas fakto klausimą nespėdžia, yra saistomas pirmosios ir apeliacinės instancijos teismų nustatytų aplinkybių ([CPK 353 straipsnio](#) 1 dalis). Teisėjų kolegijos vertinimu, atsižvelgiant į proceso koncentracijos ir ekonomiškumo principus, padarytas proceso teisės normų pažeidimas gali būti pašalintas apeliacinės instancijos teisme, todėl apeliacinės instancijos teismo nutartis naikintina ir byla perduotina nagrinėti iš naujo apeliacine tvarka ([CPK 359 straipsnio](#) 1 dalies 5 punktas).

35. Suinteresuotas asmuo antstolis J. P. kasaciniame teisme patyrė 300 Eur išlaidų už advokato pagalbą kasaciniam skundai parengti; kasacinis teismas patyrė 8,62 Eur išlaidų, susijusių su procesinių dokumentų įteikimu. Bylą perdavus nagrinėti iš naujo apeliacinės instancijos teismui, šių bylinėjimosi išlaidų atlyginimo klausimas paliktinas spręsti šiam teismui.

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 359 straipsnio 1 dalies 5 punktu, 362 straipsniu,

nutaria:

Panaikinti Klaipėdos apygardos teismo 2021 m. rugsėjo 2 d. nutartį ir perduoti bylą iš naujo nagrinėti apeliacinės instancijos teismui. Ši Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartis yra galutinė, neskundžiama ir įsiteisėja nuo priėmimo dienos.

Teisėjai

Danguolė Bublienė

Algirdas Taminskas

Dalia Vasarienė